

משוגעים בניהול עצמי

קודם כל, בעיות התעתיק. פרוי, פריס, פאריס? לונדון, לנדן או לונדן? (המחברים קבעו: לונדון). בוסטון או בוסטן? (המחברים קבעו, בחוסר-יעקביות מלבב: בוסטן). מונטריאול (לפי המיבטא של הקנדים-הבריטים) או מונראל (לפי המיבטא הקנדי-צרפתי)? המחברים השליכו את יהנם על אבירי קבק החופשית (להבדיל מקוויבק המשועבדת), ובחרו בצורה הצרפתית.

די בתעתיק מערבית לעברית כדי לשגע פיל שמי. פורטסעיד (לפי הכתיב האירופי) או בורטסעיד (כפי שמבטאים הערבים)? תעלף סואץ (לפי השיבוש הגרמני, הנהוג גם בישראל) או אלסיס? טריפולי או טראבלס?

ואם כבר נוהגים על פי הכתיב הערבי (כפי שנהוג האטלס, לשיבח) — האם להתעקש על הצורה הכתובה או המדוברת? אלינאצר או אלנאצר, ככתוב, וכפי שאנחנו נוהגים בהעולם הזה, או אננאצר או אנאצר, כפי שמבטא לוגיה, אך לא מציאות מישפטית ומעשית. האם לא היה חבל לקלקל אטלס טוב, שבו הושקע מאמץ כה רב, בשטויות כאלה, שייראו בעוד עשר שנים כקוריוז?

המפות האלה הן, על כן, כוונות. הן מביעות אידיאלים? האטלס מצא פיתרון מקורי וסביר למדי. הוא כותב אל-נאצר.

מה ביחס לאית דל"ת ועליה נקודה — כמו בשמות קדאפי ואבו-דבי? הערבים מבטאים אותה כאות זי"ן, בערך. האטלס מבטיח, בהערה על כללי-התעתיק, לכתוב ד'. אולם במפה כתוב, משום-מה, אברובי.

מסובך? יש יותר מסובך. למשל, כיצד לנהוג לגבי שמות-מקומות בארצות שאינן שמיים, אך שנהוג בהן כתיב ערבי? למשל — פאקיסתאן (כפי שכותבים הפאקיסטנים)?

אורי אבנרי

איש יומן

תאנים עצמם, המשתמשים בכתיב הערבי? כאן רואה האטלס את עצמו פטור מן הצמידות לכתיב הערבי, והוא כותב אפגניסטן, פקיסטן, למה? ככה, לכתוב "אבדן" במקום "עבדאן" — זהו חטא שלא יסולה.

אך כל בעיות התעתיק גם יחד הן כאין וכאפס לעומת הבעיה המרכזית, העומדת בהכרח לפני מי שמוציא אטלס בחסות ידיעות אחרונות, והרוצה שישתמשו בו תלמידיו של זבולון המר.

היכן גבולות ישראל? לפי האטלס, אין לישראל גבולות. יוק.

יש גבול העובר לאורך הירדן, שאינו קיים בשום אטלס אחר בעולם. אך אין גבול בין ישראל וסיני, יש רק קו, החוצה את סיני באמצע, מאל-עריש ועד ראס מוחמד, ליד "אופירה שרם (אל-שיח' (מפרץ שלמה)". מובן שרמת-הגולן כלולה במפה במדינת-ישראל.

לו הייתי המו"ל, הייתי מהסס. אטלס כזה עולה בכסף רב. אייפשו לקנות אטלס חדש בכל הציטונה או שנה. בעוד פחות משנתיים ייעלם הקו במחצית סיני, וייווצר גבול מאילת עד רפיח. מי יודע מה עלול לקרות ברמת-הגולן? ובגדה המערבית? ובצדע-עפה? כל תזווה קלה — והנה דרוש אטלס שלם חדש.

האמת הפשוטה היא כמובן שיש לישראל גבולות. אלה הם גבולות "החוק, המישפט המינהלי" של מדינת-ישראל. מעבר להם יש "שטחים מיוחקים", על פי החוק הישראלי והבינלאומי כאחד. הגבול הרשמי לא השתנה מאז ה-4 ביוני 1967, מלבד סיפוח ירושלים המזרחית. קוראים לה, בשפת העם, "הקו הירוק".

בשכם ובחברון קיים חוק אחר מאשר בתל-אביב ובחיפה. כאשר חתמה ישראל על הסכמי קמפ-דייוויד, היא הכירה בעובדה שהגבול הישן תקף, ורק לגבי ירושלים נותר, כידוע, ויכוח.

דולארים שלהם, בנוסח שהזכיר את הפרוטוקולים של ז'קני צ'יון.

לא חשוב שאין שמץ של הוכחה לכך שנעשה אי פעם נסיון כזה. (ציניקאי יאמר: הלוואי והסעודים ישקיעו כמה מיליארדים טובים במדינה. הרי הנכסים יישארו כאן ואפשר להפקיעם בכל עת. אך הסעודים כלל אינם חול"מים על כך. זהו כל כולו פחד מטורף.)

הצעת-החוק יוצרת מצב ברור. יהודי המגיע ליומים ארצה, בדרכו לברלין או לברוקלין, יכול לקנות בארץ כל נכס שירצה. ערבי בירושלים, "שחבורה לה יחדיו" אינו יכול למכור את דירתו לשכנו. הוא "זר" בארץ שבה חיו אבות-אבותיו מדורי-דורות.

על כך נדרשה הכנסת להצביע. והיא הצביעה — כפי שהצביעה בהצבעה הראשונה על חוק-ירושלים. הקונ"סנוס ה"לאומי" פעל שוב. לפי בקשתי נמנו הקולות. 22 בעד (כל הקואליציה, מפלגת-העבודה, שינוי, "ל"ע), 2 נגד (רק תופיק טובי ואני). מפ"ם עזבה את האולם לפני ההצבעה. שולמית אלוני לא השתתפה בוויכוח וגם לא הופיעה להצבעה.

העוולה השלישית

תשע המילים האחרונות ברשימה הקודמת יגרמו לי צרות. מה אפשר לעשות?

שולמית אלוני כועסת עלי. היא אמרה לי זאת בעצמה. לדעתה, עשיתי לה שתי עוולות.

עוולה א': ציינתי כמה פעמים שהיא הצביעה בעד חוק-ירושלים של גאולה כהן בקריאה הטרונית. לדעתה, היתה זאת הצבעה בתייחשובה. חשובה היתה ההצבעה האחרונה, שבה היא הצביעה כמובן. נגד חוק-ירושלים.

לצער, אני חולק עליה בנקודה זו. לדעתי, רק ההצביעה הטרונית היתה חשובה, כי זאת היתה ההזדמנות האחרונה לעצור את ריצת-האמוק של הצעת-החוק. בהצבעה זו נקבעו הדפוסים של דעת-הקהל. לאחר מכן אייפשו היה עוד למנוע את קבלת החוק.

גם אילו יכולתי להסכים לטענתה של השולמית, הייתי נאלץ לשאול: ובכל זאת, מדוע הצביעה בעד הצעת החוק של סיעת-התחייה בקריאה הטרונית?

עוולה ב': הזכרתי כי נמנעה מהצבעה על חוק גישול הבדואים בנגב. זהו חוק-תועבה אנטי-דמוקרטי, החוסם לפני בעלי האדמות המופקעות את הדרך אל בית המישפט. הרי אתה יודע שזה היה רק תכסיס כדי לקבל את רשות-הדיבור, מכיוון שלא הגשתי הסתייגויות.

זה נכון. לא עלה על דעתי לטעון כי שולמית אלוני, הפעילה למען זכויות-האזרח, תמוך ביודעין בחוק המנשל את האזרח הערבי, גם כשהוא בדואי. בוודאי שלא.

אולם טענתי שאסור היה לה להיכנע לפיתוי ולהימנע מהצבעה, גם כתכסיס פרלמנטרי להשגת רשות דיבור. תכסיס פרלמנטרי זה הוא לגיטימי במקרים רבים — אך בעניין כזה חייני לגבי מהות המדינה, פסול עצם השימוש בתכסיס פרלמנטרי, לא פעם עמדתו לפני פיתוי דומה, ובמקרים כאלה החלטתי חמיד שההצבעה הנכונה חשובה יותר מאשר זכות הדיבור.

אני חושש שגם הפעם תבוא אלי שולמית בטרוניה ותאמר, כי עשיתי לה עוולה נוספת. השלישית במיספר, בצייני כי נעדרה מן הוויכוח ומן ההצבעה על חוק גזעני זה. אני רוצה להקדים תרופה למכה ולבקש מראש סליחה על כך. בוודאי היתה לה סיבה טובה משלה להעדר רות זו. אך עם כל הידידות וההערכה לשולמית, שהיא עתה שכנתי באולם-המליאה, אני סבור כי איני פטור מלציין את העובדה.

כתפיו של אטלס

אטלס היה, במיתולוגיה היוונית, ענק הנושא על כתפיו את השמיים. זאת לא היתה מלאכה קלה. אך מי שמחבר בימינו אטלס בשפה העברית, מלאכתו אינה קלה יותר.

מחשבה זו חלפה בראשי כאשר עיינתי באטלס הסאה ה-20 של ידיעות אחרונות, בהוצאת מסדה פרס.

זוהי אנציקלופדיה שלמה, המתחילה בכריאת העולם והמסתיימת (כימעט) בהשמדתו העצמית.

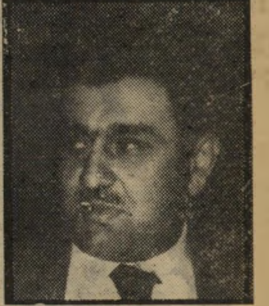
האטלסאי העיברי נאלץ להתמודד עם בעיות שהיו גורמות פיק-בירכיים לעמיתיו האירופיים, שחיברו את החלקים העיקריים של אטלס זה.

ההלצה אומרת שמדינת ישראל היא בית-המשוגעים היחידים בעולם המנוהל על ידי המשוגעים עצמם.

צחוק, צחוק — אבל...

כאשר התכנסה הכנסת בשבוע שעבר לשיבתה הראי שונה אחרי הפגרה, היא היתה נתונה באווירה סוריאליסטית. כימעט ואמרתי: סכיונרפנית.

ביום השני בשבוע עמד מנחם בגין על הדוכן וגינה, בסגנון המייחד לו, את האנטי-שמיות והגזענות. הוא שפך אש וגפרית על הר

ניסים

על שהחליט בשעתו ברוב עצום להגדיר את הציונות כתנועה גזענית. הוא דיבר על שתי צרפת — צרפת הטובה של אמיל זולא וצרפת החשוכה, הר מפוצצת בתייכנסת והמכור רה לנפט. בסוף הדיון התלכדו כל הסיעות — מחרות ועד שלי"י — והצביעו בעד הצעת-סיכום משותפת, שי גינתה את האנטי-שמיות והגזענות, ושקבעה כי הר ציונות היא תנועת-שיחורר לאומית. רק ר"ח, אגודת ישראל והתחייה לא הצביעו בעד ההצעה.

כעבור יומיים, ביום הרביעי בשבוע, הביא שר-המישפטים משה נסים לכנסת הצעת-חוק ממשלתית שנושאה את השם התמים חוק המרקטין (הקניית זכויות לזרים) התשס"א — 1980. זהו שם בסיגנון סגיינהור, כמו חוקים רבים של ממשלת-בגין. הכוונה היא, כמובן, למנוע הקניית זכויות לזרים.

הצעת-החוק אומרת כי כל אדם המבקש למכור נכס לזר, חייב הודיע על כך מראש לממשלה, אם זו רוצה למנוע את מכירת הנכס לזר. היא רשאית לקנות אותו ממנו, במחיר שייקבע עליידי שמאי ממשלתי.

עד כאן זוהי הצעה לגיטימית, שאפשר להתווכח עליה. יכולה מדינה להחליט שרק אזרחיה יהיו בעלי אדמה או בתים בה. אפשר לחייב או לשלול רעיון זה, אך אין בו פסול כשלעצמו.

העוק טמון בסעיף 1 של הצעת-החוק, המגדיר מה זה "זר".

יש בו שלוש הגדרות למושג זה.

קודם כל, "זר" הוא מי שאינו אזרח ישראל. יפה, זהו מיכחן אובייקטיבי. אם אדם אינו רוצה להיות זר בישראל, עליו להתאזרח. זה סביר. אזרח יכול להיות יהודי, ערבי או הוטנטוטסי.

אך הסעיף קובע שני הריגים. גם מי שאינו אזרח אינו "זר", אם הוא אחד מאלה:

"עולה לפי חוק השבות" שסירב לקבל את האזרחות הישראלית, וכן "זכאי לאשרת-עולה או לתעודת-עולה לפי חוק-השבות" שקיבל רשיון לשיבת-ארצי כעולה.

שתי ההגדרות האלה חלות על יהודים בלבד. יהודים לפי ההגדרה הדתית-גזענית הכלולה בחוק-השבות המתור קו, הקובע כי יהודי הוא אדם שאמו יהודיה ושלא המיר את דתו.

אילו רצו בעלי-ההצעה לקבוע מיכחן אובייקטיבי, היו אמרים, כי מי שנהגו חויש ישראל, או מי שיושב בה חוק ישיבת-ארצי, אינו "זר". אך לזאת היתה הכוונה, הכוונה היתה להבחין בבירור בין יהודי ובין מי שאינו יהודי. למעשה אין הכוונה ל"זר", אלא ל"גוי".

חוק זה יתרגם, כמובן, לעשרות שפות. יהיה מי שידאג לכך. הוא ישמש תחמושת גידי האנטי-שמיות, שטענו עתה כי היהודים מנהיגים חוקים גזעניים בארצם, בעודם מתנגדים לחקיקת חוקים כאלה בארצות אחרות. הוא מעניק סיוע שלא יסולא-בפז למי שטוען כי הציונות היא גזענית. בקיצור — הוא הופך על פיה את הקערה שעמדה על שולחן הכנסת יומיים לפני כן.

גורעו יותר: הכנסת כלל לא הריגשה בכך.

בילי-שבת שידרה הטלוויזיה ראיון שנערך עם המנהיג הפאשיסטי הצרפתי, מארק פרוריקסן. לפני שזה הותקף על-ידי יהודים ולפני שנדון למאסר על פי חוק האוסר תעמולה גזענית (חוק שינו קיים, אגב, בישראל), הניאור נאצי אמר כי היהודים הם "זרים", ועל כן אינם יכולים להשתלב באירופה.

כימעט אותם הדברים נאמרו בכנסת — בכיוון הפוך. בוויכוח מחירי ומחילא קם נואם אחרי נואם (וגם נואמי מיפולגת-העבודה, שינוי ול"ע) והצדיק את החוק. דיברו על הכת המיסותרית של הרבי מלובאביץ ועל כוונותיו וכוונותיה הודניות (כפי שמדברים הניאור-נאצים באמריקה על הכת המיסותרית של הרבי מלובאביץ ועל כוונותיו הודניות, כאשר הוא קונה שכונות שלמות שם). דיברו על האפשרות שעוודים יקנו את המדינה בפטור